

L'Espanya modesta

Parlava jo en aquest mateix lloc, fa un mes, dels estralls que, els darrers vint o trenta anys sobretot, ha causat la supèrbia en l'economia. Amb la idea de fons que els afers materials no són tan independents dels morals com els diversos mecanicisms ideològics (com ara marxistes dogmàtics o ultraliberals ortodoxos) volen sovint fer-nos creure. La fantasia, les idees noves o velles, o els vicis i virtuts tradicionals (l'enveja, la vanitat, la discreció, la modèstia, i alguns altres que vostès hi poden afegir fàcilment), poden tenir tant de pes com les lleis del mercat, les anomenades "forces de producció", el capital, el treball o la banca. Observen vostès un fenomen tan aparentment "objectiu" i numèric com les evolucions de la borsa, i comprovaran com els nervis, les alegries i les pors, és a dir, la psicologia de les emocions, hi tenen tanta influència, i sovint molta més, com els beneficis de les empreses cotitzades, que haurien de ser ("haurien" de ser, però no són) sempre el factor decisiu. I mediten també una miqueta sobre aquestes paraules del senyor Jordi Pujol en una entrevista recent a l'admirable VilaWeb: "Ara estic esperant el llibre d'en Juliana que es dirà *L'Espanya modesta* per veure què hi diu, en aquest sentit. He dit unes quantes vegades que Espanya té la síndrome del nou-ric. Era una gent que havia estat modesta, correcta i que es guanyava la vida, i al costat hi havia uns veïns que eren més rics i això els feia viure amb ressentiment i enveja. Llavors, tot d'una li surten bé les coses, o li toca la rifa o la tieta Europa els envia una quantitat enorme de diners. Llavors aquest veí vol demostrar que és ric i ho vol demostrar a tothom fins a embogir. No està acostumat a ser ric i no es controla i es compra un Ferrari. I què passa? Doncs que després de fer uns quants dies el fatxenda té un accident i és a l'UVI. Això és el que ha passat a Espanya i ara veurem si se salvarà. De moment, ja no es mana a si mateixa. Mana la infermera, que es diu Merkel, mana el metge que es diu Draghi, mana Lagarde, mana tothom menys el govern espanyol." Ara apuntem les idees de base en el text: modèstia, correcció, ressentiment, enveja, síndrome del nou-ric, fatxenderia, falta de control. No són aquests, certament, els conceptes que solen emprar el

Joan Francesc Mira

polítics ni els economistes per a explicar què ha passat els darrers vint o trenta anys. Però de fet expliquen molt més que qualsevol anàlisi habitual.

I llavors el periodista al·ludit per Pujol afirma al seu torn en una altra entrevista, a propòsit

del seu llibre: "La gente quiere creer en la teoría del paréntesis. También el PP: algún día todo volverá a ser como antes. Yo me temo que no. Zapatero quiso creer que sufríamos un resfriado. Y luego vinieron la gripe, la pulmonía, la neumonía y ahora la hospitalización. Pero seguimos pensando en un paréntesis. En el culmen del delirio, sectores de la élite española –de la élite madrileña– consideraron la industria cosa del pasado; o de los chinos... Por otra parte, España es un país de gente sufridora. Su resiliencia es muy elevada. ¿Qué viene? Aguante, resistencia y una procesión de chivos expiatorios. Chivo expiatorio número uno: las autonomías, presentadas como causa de todos los males." Ja veuen, doncs, que les consideracions morals (i les imatges literàries) són més importants que qualsevol altra: malalties, deliri, país de gent patidora. Més la ideologia de fons, la de sempre: a pagar-ho, les autonomies. I acaba amb una petita reflexió, ben oportuna, sobre el bon ús o el mal ús del concepte de modèstia: "Advierto contra la moda que dice que todos hemos vivido por encima de nuestras posibilidades. Ojo. Unos más que otros. El pequeño bienestar conquistado por los humildes se presenta ya como *pecaminoso*. Ojo. La modestia debería ser un pacto político y moral entre los de arriba y los de abajo, para salir del bache. El Pacto de la Modestia, treinta años después de los pactos de la Moncloa. No ocurrirá. Pero he querido escribirlo." No es produirà, doncs, aquest "pacte de la modèstia", això és segur: perquè la modèstia econòmica espanyola a què al·ludia Jordi Pujol ha anat sempre acompanyada per la supèrbia de qui es considera moralment superior. Recordem el model exemplar de tota una cultura: aquell *hidalgo* pobre que es posa miques de pa per la barba i camina amb un escuradents per a fer veure que està tip i satisfet, quan no ha menjat. L'orgull és mal company de la modèstia, i això, al final, té els resultats que té. De moment, poden tornar a llegir *El Lazarillo de Tormes*. Per si de cas.

"Recordem el model exemplar de tota una cultura: aquell 'hidalgo' pobre que es posa miques de pa per la barba i camina amb un escuradents per a fer veure que està tip i satisfet, quan no ha menjat. L'orgull és mal company de la modèstia, i això, al final, té els resultats que té"